

Wzorce kobiecości w ród wyznawczy? prawosławia w Polsce. Studium antropologiczne dyskursu i praktyk społecznych

Wzorce kobiecości w ród wyznawczy? prawosławia w Polsce. Studium antropologiczne dyskursu i praktyk społecznych

Przydatne informacje

Nazwa Programu: PRELUDIUM 12

Źródło Finansowania: Narodowe Centrum Nauki

Nr umowy: 2016/23/N/HS3/03649

Kierownik grantu: mgr Kaja Kojder-Demska

Wysokość dofinansowania: 85 440

Termin rozpoczęcia: 04-07-2017

Termin zakończenia: 03-07-2022

Prawosławni stanowią najwięk? i najmniejsz? wyznaniow? w Polsce. Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny liczy ponad pół miliona wiernych (Wyznania... 2013), a większość z nich mieszka we wschodnich obszarach województwa podlaskiego. Badania prowadzone w ramach projektu mają pokazać, jakie są wzór? prawosławnych w Polsce wzorce kobiecości i sprawdzić, czy kobiety religijne (prawosławne) mogą być jednocześnie kobietami wyemancypowanymi. Celem jest także stworzenia języka naukowego, którym można by mówić o zaangażowanych religijnie wyemancypowanych prawosławnych kobietach i ich sprawczości. Bazując na narracjach kobiet, wyznawczy? prawosławia w Polsce, odpowiem na pytania, jak? funkcję mogą pełnić i pełnią kobiety w społeczno?ciach parafialnych, i jak postrzegają nauczanie Kościoła w tej kwestii. Tematem badawczym jest rzeczywistość kobiet w Kościele prawosławnym w Polsce zapośredniczona przez teksty czytane i publikowane przez wiernych oraz przez hierarchię, a także – lub być może przede wszystkim – refleksje na temat tej rzeczywistości w narracjach kobiet. Ich wypowiedzi zestawię z literatur? prawosławn?, zarówno oficjaln?, teologiczn?, jak i mniej oficjaln?, czasem wręcz niezgodn? ze stanowiskiem Kościoła, ale wydawan? pod jego egid?. Dyskurs tekstów prawosławnych, który planuję badać, stoi u podstaw przekonania jednostki (tu: kobiety prawosławnej) dotyczących własnej roli społecznej i zadań, jakie w jej opinii stawia przed nią Kościół (a także sam Bóg). Dyskurs rozumiem tu jako sposób mówienia o problemie, przekazywania idei, przekonania i emocji. Język tekstu, używane sformułowania będą analizowane, by pokazać, co kryje się za używanymi słowami, co jest nieoczywiste na pierwszy rzut oka i jaki obraz wywołania się niebezpieczn? z analizowanych tekstów.

Sytuacja prawosławnych kobiet w Polsce w ciągu ostatnich dziesięcioleci bardzo się zmieniała. Do grósu coraz częściej dochodzą kobiety wychowane w innej rzeczywistości niż ich matki i babki. Kobiety te są lepiej wykształcone, mają większ? wiadomo? oddziaływania na Kościół i jego członków zróżnicowanych czynników społeczno-ekonomicznych i światopoglądowo-moralnych. Często mają znacznie większ? styczno? z prawosławnymi tekstami, zwłaszcza z licznie wydawanymi od lat sześćdziesiątych rosyjskimi tekstami teologicznymi pisanymi na emigracji, najcz?iej we Francji. Wiedza i pogląd? ich matek i babek – także w kwestii ról pełnionych przez kobiety w Kościele i w społeczeństwie – w większej mierze były kształtowane przez tradycjn? kultur? ludow?. Zestawienie tych dwóch typów patrzenia, dwóch odmiennych i jednocześnie skrajnych postaw posłuży do stworzenia obrazu funkcjonowania prawosławnych kobiet w Polsce.

Wciąż brakuje polskich badań dotyczących niemałej wszak grupy kobiet, jak? są kobiety prawosławne. Pozostają one nieopisane, można przyjąć, że ich rola jest orientalizowana, czasem wręcz trywializowana, a przede wszystkim rozpatrywana z dominującego, „zachodniego” punktu widzenia. Myśl feministyczna i ortodoksyjna interpretacja religii wydają się wzajemnie wykluczać. Dlatego też podczas przyglądania się społecznym rolom, jakie pełnią kobiety prawosławne, należy zastosować nowego rodzaju warsztat naukowy. Powinien on być odmienny od dotychczas dominującej w antropologii religii (i nie tylko) tendencji do narzucania zachodnich norm tym

społeczstwu, których religijność rozwija się odmiennie, na podstawie zupełnie innych paradygmatów. Społeczność prawosławna nadal nie jest dostatecznie zbadana i opisana przez antropologów. Próby opisu funkcjonowania kobiet prawosławnych w społeczeństwie winny być moim zdaniem zestawiane z dominującą obecnie w antropologii myślą feministyczną, a może wręcz jej przeciwstawione. Analizowanie roli kobiety w prawosławiu z punktu widzenia teorii dominujących w antropologii zajmujących się kobietami nie musi być trafne. Planuję posłużyć się takim instrumentarium analitycznym, które pomoże pokazać miejsce kobiety w społeczności prawosławnej z jej własnego punktu widzenia, bez narzucania zachodnich kategorii emancypacyjnych.

Source URL: <https://www.etnologia.uw.edu.pl/en/node/5531>